

(c)

Marta Font Espriu (coord.)

UNA TAULA PER A QUATRE VEUS

*Sóc la foradada
vertiginosa que escup aigua
en un salt magnífic.*

Anna Dodas

Atrevim-nos a mirar-la.

Ella s'afirma, gairebé, com a mite. Ens col·loca davant del somriure de la medusa per arriscar la mirada, sentir el vertigen i viure així l'anagnòrisi del cos. I del mirall de l'aigua en trenca la imatge espúria i immòbil per convertir-se en una autèntica font que brutaament toca la bellesa.

Així, guiades pels versos d'Anna Dodas, obrim aquest breu recull de poemes. És el resultat de la Taula de joves poetes (2009) que organitza el Centre Dona i Literatura cada tardor. L'objectiu de reunir les quatre poetes que van participar-hi és crear un espai que sigui no només mostra de l'efervescent activitat poètica catalana amb diferencial femení sinó també l'afirmació d'un triple diàleg: primerament, veurem com Martina Escoda, Glòria Julià, Blanca Ripoll i Blanca Llum Vidal engeguen una autopoètica des del mateix punt de partida –els versos que hem posat com a epígraf i fil conductor de tot el discurs. En segon lloc, pretenem establir una reciprocitat amb l'apartat de creació de *Lectora*, 12, fet que ens porta al tercer punt, això és, la voluntat d'aportar una contribució palpable a la construcció *in progress* d'una antologia de joves poetes dones en català.

Així, doncs, aquí presentem quatre veus poètiques que escriuen essent i estant en el "salt magnífic". Unes veus tan diferents entre elles com les se-

ves trajectòries, i que, tanmateix, tenen en comú la recerca d'una paraula que es vol veraç, despullada, impulsiva i implosiva, que rebenta des de dins i amb el cor a la boca.

Mirem-les de manera més detallada.

Primera veu. En la poesia de Martina Escoda (1980) trobem una incisi-va erotització del llenguatge. De la mateixa manera que treballa el llenguatge com un cos amb la intenció de sensualitzar-lo, articula el cos femení com a llenguatge. El jo poètic s'entén i s'interpreta com un híbrid de carn i paraules, i juga amb composicions curtes on l'estructura de sentit està condensada buscant així una intensitat rítmica i "l'instant" del poema. El fet que la primera persona sigui preponderant en els versos ens fa evident la recerca d'una veu pròpia i la necessitat de recrear-se en una quotidianitat limitada per les seves convencions –és a dir, a voluntat– i marcs conceptuals.

Segona veu. La poesia de Blanca Ripoll (1984) és l'exemple de la paraula mesurada en la seva verticalitat i horitzontalitat. La precisió semàntica converteix els versos en lliçons per al jo poètic i per al tu (que ens inclou): es toca i ens toca. Es posa en dubte i ens posa en dubte. Així, s'allunya del que anomena "el jardí daurat", per arrencar-nos-en i col·locar-nos en una realitat que es troba a la deriva. La recerca d'una veu pròpia es trasllada a la recerca d'una identitat que es converteix en conflicte. En els seus versos hi ha trencadissa, hi ha fosc, hi ha solitud o diumenges cruels. S'enfronta contra els imaginaris, contra els tòpics, contra els espais que tenen una aparença tranquil·la. I no es deixa en pau.

Tercera veu. Els poemes de Glòria Julià (1983) es caracteritzen per la potència o força verbal a l'hora d'explicar-se i explicar, com diu ella mateixa, les persones i els llocs. En són motiu literari el mar, el paisatge, els de casa i la música, tot vertebrant cada una de les seves composicions. Aconsegueix recrear una atmosfera singular a partir d'un espai quotidià o amb la construcció d'una imatgeria simbòlica personalitzada, en la qual el jo líric se situa i es busca, es pregunta i es despulla. I amb una autoreferencialitat estesa a cada text, ens porta a categoritzar la seva poètica com un univers expansiu, que trenca les amarres per lliurar-se al seu mar. Però el més important és com transvesteix la realitat en paraules i, a la vegada, com les paraules esdevenen vivència.

Quarta veu. Amb l'obra poètica de la Blanca Llum Vidal (1986) la musicalitat verbal adquireix un perfecte equilibri amb el sentit. Aposta per subvertir el llenguatge i supera el que esperem del "fer poètic". Cada poema és una onada de signes que va venint, que es fa i es refà fins a tocar la sentència. Juga a cercar nous significats a més de jugar amb la sintaxi, amb l'expectativa o amb el clímax del poema. I tot això es troba en consonància amb la construcció d'una amplíssima imatgeria poètica que tergiversa i qüestiona tota una tradició poètica. Els versos de la Blanca ens obliguen a llegir d'una altra manera i a viure la poesia dins de la poesia.

Martina Escoda**Escrivint amb Anna Dodas**

Vertiginosa travessa silencis i boques. Espais transfronte-rers i mirades eixutes que tenen set. S'apropen les paraules que cremen sota el foc. Volen estar sota la llosa, besar la pell d'un arbre. De mica en mica foradaran el buit, et taparan els ulls. Vindrà la nit xafogosa de la mort que empaitarà les ànimes que s'amaguen dins la boca. L'alè de la lluna batrà les ales de cera i plors. Els ocells t'acotxaran els llavis. Estén el cos, que ja s'apropen les paraules. Flaixos de llum que ballen entre els dits. Projecten la pell i s'aventuren a sortir, esdevenen boques, éssers vius.

L'univers es fon i et mira. El mirall ets tu. Ombres que parlen de somnis ocults. Paradisos secrets que viatgen enllà.

Tens necessitat de necessitat. D'obrir la paraula, la follia, camí, ofec que reclama carn, verí. Personatge, silenci sense llenguatge. En un escenari ets llavi al mar, carn descosida per mans estranyes.

Jo sóc el salt, no sóc res més.

Hi ha paraules que viuen sota la pell.

La fragilitat dels moments les enfonsa a un estany.

Voldria treure'ls la capa i ser transparent com la mar.

Al silenci fa fred, *Stern*, la boca se'n va.

Enmig de la platja erma i vermella

besaré les onades i els lleparé la sal,

ompliré la sorra de lletres amants.

Llavors les paraules es miraran al mirall.

Escopir aigua en un salt magnífic i buscar la boca de les paraules.

El llenguatge erm sota el silenci. Donar-li cos, matèria. Cada poema esdevé un ésser viu. S'obre les venes i contempla.

Arran de la pell fràgil de la vida. Deixa'l que voli. Deixa'l mar-

xar lluny i si no vol tornar, tant és. *Jo sóc el salt, no sóc res*

més. S'obre les venes i contempla. Arran de la pell fràgil de

la vida. Deixa'l que voli. Deixa'l marxar lluny i si no vol tor-

nar, tant és. *Jo sóc el salt, no sóc res més.*

Poemes

Aquest dimarts

A Wolfgang Borchert

Tremolo, tremoloro
per fondre aquest dimarts.
Se'm tomben els mots
i vinc descosida,
sense callar-me la lluita
del silenci per la sal i el pa.

Vindrà i tindrà els teus ulls

dits a la pluja
 mira el Putget en la boira
 com es confon amb les ombres
i la teva pell no hi és
 moments que s'esborren
 mentre les paraules et reescruien, t'imaginem, et toquen
més enllà del sopar fred amb el teu cos que fan els cucs
estimar-te encara
 malgrat el teu pis buit
 les ofèlies prohibides
dits a la pluja
 ets tu qui pica contra els vidres per no oblidar-te?

Fragment de *Blanca*

ELLA: Un home ve, s'acosta. Hola. L'interrogo sobre la vida estranya i no em diu res, és mut. No té llenguatge, fa riure de pensar-hi. No té ni boca. I jo què dic? Doncs que un dia vaig néixer en un vaixell potser. El mar ofegava el ventre de ma mare. Tanta aigua fosca i jo tan blanca. Em van deixar sobre coberta, damunt les xarxes. L'ull d'un peix mort al meu costat com un regal. Forta tempesta em saludava, el cel elèctric, el crit de déu. Jo cega i bruta de tanta sang i fred mentre plorava. El mariner parlava estrany i m'agafà. La mare em deia blanca, petita, no tinguis por de les paraules. Però qui sap si és ver això que dic? Tan sols llenguatge i tu no en tens. No em creguis, no. Potser vaig néixer sota un pollancre, vora el riu, amb cos de plata. La lluna emmirallada en mi, com argent viu. Sense mare, sense paraules, moria en néixer i morta visc encara ara. Has vist el Rin? Em sobrepassa. L'aigua se'm llença a sobre, em crida i se

m'empassa fins escurar-me els ossos. Sóc tan blanca. Però el Rin és viu i gris i es menja tot el que troba. A mi m'ha xuclat moltes vegades. Potser tens sort i sense llengua li faràs por. No hi vagis, no. Queda't amb mi fins que m'acabi. Ja queda poc. No tinguis por de les paraules, vine, estigues quiet, amb els meus morts. Jo et premsaré contra la màquina, jo escriuré damunt la pell i t'ompliré de paraules, de les paraules que no tens.

Glòria Julià Estelrich

Escrivint amb Anna Dodas

D'aquesta foradada d'Anna Dodas, amb qui compartesc edat -tindrà sempre 26 anys- i gust per la música, és d'on eixiran avui horabaixa aquests nostres mots, companyes de paraula, i vertiginosament voldrem que s'escolin pels nostres sentits i pels de qui ens acompanyen.

No cauré, però, en la temptació de pensar en el forat que compartim devora l'entrecuix, dones estimadores del mot!

Sinó que intentaré dedicar-me a altres forats que us convidi a crear en les nostres ments, al buidatge que, al cap i a la fi, és l'únic lloc per on pot circular la poesia.

- I... què hi cap al mag-forat?
- En el petit espai que cova el bessó d'ametlla?
- En la bimbolla d'aire dins el granit creàtic?
- En el ventre fèrtil d'una bioplaneta en estat d'erupció constant?

[Brollen dolls de licors i malls de vici, nits d'ombres i llums palpitants].

[Regalima la bava de gust de magrana, vent de tramuntana i plaer pel vers].

- Un forat de foc a la jaqueta nova, una sageta encesa travessa sense mirar.
- Per què les oliveres creixen en espiral girant cap a la dreta, si les closques del caragol giren cap a l'esquerra, així com l'aigua que s'escola per l'aigüera?
- Qui emula la galàxia?
- Els moviments de rotació de l'el·lipse hipàtica? O la quietud del forat negre?
- La porta d'una gàbia oberta és un forat de llibertat. Com treure'ns les faldilles i vendre la llana al mercat.
- Que les barbies s'autoinculpen i es llencen pel penya-segat!
- Les fruites de la pomera esperen el teu queixal, que els foradi la pell i la polpa: bevem el seu suc vital!
- Dolentes com aranyes desteixim estats i tornam concebre'ns fora parents, fora parets, foc als binomis ens empeny el Plaer.

[Les paraules s'inventen
les deesses grafitaires es cobreixen de sal].

Forat reiterat

Que vénc d'una illeta feta tota de forats, que la pluja perfora i fa coves que s'esboldreguen i fan tornar més grans, on hi viuen ratpenats, autèntics pobladors de forats. On als nins petits espanten dient que la mar fa forat. I tapa.

Com els habitants de l'illa, que per fer niu fan forats i amb excavadores grogues tomen alzinars, pins, estepes i ullastrars... Omplint de ciment els buits on era la verdor que hi vivia.

I talment els arbres, els talaiòtics habitants de fer forats vivien, semblant els primers grans. I si un arbre nasqué, aquest emulà el sistema que, enfonyant les cames, hissava la saba de les arrels als cimals.

Una illa on cada petjada a l'arena, vora l'embat suau batent, és una empremta de vida. I en reblir-se la forma del peu, se n'és anat d'allà la gavina.

I si ara no us heu omplit, anau a buidar conductes i intestins i, buidada la budellada, ompliu de gòlems de fang l'excusat. Per buidar-lo, ompliu la canonada, buidau la canonada i ompliu la depuradora. Buidau la depuradora i ompliu el camp del veïnat. I tot plegat es filtrarà pels forats que cucs i talps ja han trescat i per mil·lennis han canalitzat corrents subterrànies fins a la mar.

La mar que els rep pels forats de la roca i es mesclen les molècules d'aigua-sal. I el cel i el sol d'un bon dia per anar a pescar els evapora omplint l'espai d'aigua destil·lada que es vol condensar, amb el premut braó del Canigó, que omple la terra de bimbolles, que fan poemes en mil·lèsimes de segon, per aquells caps que, un cop buidats, poden copsar la seva bellesa.

Poesia no és pensar

I deixar sempre els forats oberts perquè pugui passar-hi oratge.

Poemes

I

Hi ha una perla
negra
que em giravolta
els coralls.
Es posa esmalt

a les ungles,
sangloteja amb estrelles,
fa l'art
amb qui li ve de gust.
La que em dóna plaers
és negra,
esquiva els esculls,
puja als cimals,
entra dins coves fosques,
es treu les calces,
s'estripa el corsé,
fa randa amb les algues
i broda els embulls.
La que m'omple la boca
és tota
ben negra,
no sap parets a la mar,
tensa les cordes,
apaga faroles,
se'n riu del mirall,
quitrana la platja,
fa net l'asfalt.
S'eixampla,
es fa l'ampla
i em giravolta
els coralls.

II

Per tu invertida
som crinera blanca,
simètricament calcada
sentint la teva mar
sortint i entrant de l'arena.
Deix en tu un present
que no és dolç
ni és d'escuma,
és no-sé-què
que m'ajunta als teus muscles,
que vol recerar-te per sempre
en el meu pit enorme
de dona marinera
i donar-te a la boca
un brot de fonoll marí.
Enyor que no em miris
i morir-me de gelosia.

Lectora 16 (2010)

(c)

Els blaus et pint damunt fusta,
mesclant els colors del desig
i tu n'esborres l'infinit.
Torn fer una passa
darrere
una altra.
Desafii la teva
IMMENZA ONADA.
Mai no acabaré de néixer
de tu.

Blanca Ripoll

Escrivint amb Anna Dodas

Si l'Anna Dodas se m'apareix com un poderós guèiser, que brolla paraula poètica, llavors jo m'aparec com el moviment contrari: endins, endins, endins... Escriure ha estat sempre per a mi no tant el resultat que és el poema, sinó el procés de recerca interior, el moment en què es descobreix el vers o la paraula exacta, i el camí cap a la forja del text. Escriure ha estat sempre per a mi el moviment lent i penós d'un poal que baixa grinyolant cap a la fredor immòbil d'un pou i que després et porta un glop d'aigua sovint freda i sadolladora, sovint estancada i dolorosa; o també el moviment constant de les mans que garbellen la terra pedregosa del fons del riu per mirar-hi de descobrir les petites engrunes d'or que podrien restar-hi amagades, tot esperant que algú hi parés els ulls.

[...] De fet, l'escriptura s'ha envoltat des dels segles més immemorials d'una aurèola de misticisme, com si el poeta, necessàriament, hagués de tenir quelcom de visionari. I, realment, la màgia del descobriment del vers, de la paraula, potser sí té algun caire suprarreal, irracional si més no, que ni tan sols un mateix pot arribar a controlar. Joyce parlava d'epifanies, de visions espontànies que revelaven una veritat determinada. Sempre que m'explicaven les epifanies a les aules d'aquesta casa solia imaginar-me una càmera fotogràfica amb objectiu: per a mi, la visió de Joyce sorgia com quan ajustem l'enfocament de l'objectiu de la càmera i passem de tenir una fotografia boirosa, una realitat ennuvolada, a tenir una instantània nítida i clarivident. De fet, sempre he pensat que aquesta mena d'epifanies les tenim tots, però, com les palletes d'or al fons del riu: un s'ha d'aturar una mica per veure-les. I és del tot evident, que la vida actual no ens sol deixar gaire temps per parar-nos a mirar els llits dels rius! L'exercici poètic, és, per a mi, precisament això. O, glosant Chantal Maillard, apropar-se a la realitat sense *walkman*, sense distraccions ni obstacles. I tal vegada llavors, sorgeix el vers, o la paraula exacta.

Poemes

I

Sota la finestra, un jardí.

I t'apareixes, moixa, entre les ombres nocturnes,
de contorns espectrals i d'incertes intencions,
nostàlgia, sí, Rimbaud, de l'antiga pàtria del que sóc:
anys blancs de llum com els carrers del poble
i la certesa del sol que ens omplia els cabells de blat.

Nostàlgia que defuig el culebrot
i els cavalls i les cales i la barca i la vela...

Nostàlgia com l'agror del sexe en nits anònimes,
mirall on només nosaltres
som la mesura de totes les coses,
camí ple d'entrebancs que desitja arribar a l'alba.

Nostàlgia que és combat i forja,
fundació contínua dels mots i els dies
que conjuguen la complexa equació
del meu esguard illenc
al jardí, sota la finestra.

II

Quan la neu tingui amagades
mil roses blanques
i la memòria es gronxi
entre el somnis i el desig,
et vindré a cercar.

III

Ser sargantana i tastar el foc.
Tastar la sang i no morir mai.
Morir un cop i viure –de veritat– per sempre.
Tanmateix,
a la meva terra,
les sargantanes prenen el sol
i els nens petits juguen amb balins a matar-les.
I moren, negres, sobre la terra bullent.
Tanmateix,
a la meva terra,

les inflades mans dels pagesos fan,
de la sang, sobrassada.
I la gent solia tenir feridura, abans...
Tanmateix,
a la meva terra,
tothom té la mar per horitzó
i el seny que dóna la petitesa.
I la gent mor tan bé com pot.
Per sempre és el recer
que voldríem habitar
si la realitat de la fàbula
no fos, encara, més esfereïdora
que la mort.

Blanca Llum Vidal

Escrivint amb Anna Dodas

El cul d'en Zaümet

(Pel vent, per l'ànsia i perquè cou)

Trec els sons que m'estavello al damunt perquè em penso que giren, que viren els mots i que en la volta els esguerren i els torts són els bons i els bons només són si es trenquen per dins perquè a fora és perfecte com la lluna que cau, que mai no s'estripa i s'enquinça l'amor per donar-lo als esprits si fa vent i és bonic com si tot fos de sang i la sang no cremés.

I rac en silenci.

I en el raure jugo al joc d'amollar plomes.

Hi jugo també i un regalim de conseqüències dóna lloc a un pensament: hauria d'amassar falguera.

El regalim se'm torna doll.

El pensament empeny el crani.

La conseqüència és un perol de motius orfes.

Per Sant Joan pujaré a Lluch i des del cim faré l'amàs. Caldrà anar al pont, fer-me pastora i tocar els joncs que semblen flautes i que ho són.

I ha de ser nua, només amb un signe volant a l'esquena que digui que amaga només perquè és fosc, d'una fosca molt ampla.

Les plomes de mel i el tirar-les amarg.

El joc repetit perquè he vist la glicina.

Al carrer Elisabets hi ha cent desnusos.

Cada nus se li desfà amb l'alè dels àngels abeurant tota la plaça.

Escric amb soroll i el soroll melodia el barrejo a la sopa.

[...]

De la saliva la bava.

Dels versos de l'Anna el broll, la potència, el cos a la pensa i la pensa als garrons, que és on neix la set de bot i a on s'hi fa l'ànsia de vol, la llavor d'ala.

Llegeixo el vertigen.

Roda l'impuls.
Existeix sent foradada, escopint aigua, dant el mot al mot
del món que fa ser món.
És un mot de cor i butza.
D'arbre estrany.
D'humana branca.
Som magnífics, som el salt.
Som paraula, el traç a l'aire, de son bot que se'ns irisa en
forma d'arc ens els confins d'ésser real.
Amb la part de la punta dels peus que tenen dits avui me'n
vaig a Arenys de Munt perquè hi ha marro i la pregunta és
de debò.
Amb els peus els corriols se fan raons i en els camins treu
pols la dialèctica.
Diu que érem lliures, que fórem l'ham, que exiliats i fulmi-
nats són un de sol de cara al llamp.
Potser a ponent, sempre a ponent, hi ha un espai on cada
fill no és només fill, on potser els fills són també i des de l'e-
tern mares al néixer.
Si pareixo i quan ho faig ho faig a raig, com els conills.
Són petits i no fa mal, em miren molt seguit i a dins i me
n'ensenyen.

Poemes

Nua

Me'n vaig lluny de qui la sorra li fa nosa.
Ho perdo tot per la garriga.
La pell al vent i em toco l'os.
No mena enlloc la meua escala
però els peus tan imperfectes i assonants
encara hi són per enfilar-me dalt el pi.
Mig caient i amb la ferida,
miro a mar, la mar no puja,
només s'omple i queda ple
i la incontinença es torna un crit
que no m'eixorda.
Des del cim de l'arbre i nua
celebro això que es multiplica
combinant sempre el mateix
i que és estrany.

Només penso fins l'intent d'entendre cares.
Per què tantes, diferents,
i amb tot un punt resta semblant,
resta en comú?
A l'infinit no hi ha cap barca
i l'horitzó se'n torna a jòc
amb l'aire a coll per la carena.
D'aquí estant, só només la branca humana.
Damunt el pit l'ombra d'una ala
i aquest pi, que no es parteix,
encar m'aguanta.

Bordons, versos o bastons

*Em va preguntar si havia begut
de l'aigua barrejada amb lluna.*

Mercè Rodoreda

Una sextina feta fum se m'apareix
quan et parlo i veig la lluna deambulant.
Intueixo aquest teu opi
en mon mirar des dalt el bus,
en el dormir en bressol de món
i en despertar-me amb quanta guerra
i veure un noi jagut a terra, just damunt
el tap tapant la claveguera.
Per davall hi ha el fonament:
una cambra de columnes
més brillants que l'opi pur
i un cargol del segle dotze,
que allà enmig, germina i don
música al món.
És el cargol de la sextina.
Arribo a lloc. Baixo del bus
i te trob jagut a terra i tremolant.
Prô no és teu aquest espasme.
Una mena de llumets
surten d'un tap de claveguera
i un filet de fin'amor t'envolta tot
i et don el so. Llavors, trobes bastons
a la font de l'aigua barrejada amb lluna.